

KESKKONNAAMET

Kaidi Maran
Riigimetsa Majandamise Keskus
kaidi.maran@rmk.ee

Teie 17.11.2023 nr 12-1/2023/7128

Meie 15.12.2023 nr 7-9/23/23096-4

**Projekti „Oru park kui näituseruum –
teadlikkuse tõstmine keskkonnakaitsest ja
rohelisest energiast.“ infotahvlite asukohtade
kooskõlastamine**

Austatud Kaidi Maran

Soovite Keskkonnaameti kooskõlastust projekti (nr ER264) „**Oru park kui näituseruum – teadlikkuse tõstmine keskkonnakaitsest ja rohelisest energiast.**“ infotahvlitele.¹ Taotlusele on lisatud asendiplaan, kus on kajastatud õpperaja marsruut, infopunktide asukohad ja nende paiknemine Pühajõe loodusala (RAH0000011) ja veekogu (Pühajõgi (VEE1067000), Hõbeallikas) ehituskeeluvööndi suhtes, fotod infotahvlite paiknemise asukohtadest ning infotahvlite joonis koos tehnilise lahendusega.

Kavandatavast tegevusest

Projekti üldesmärgiks on toetada Oru pargi maastikukaitseala säilimist ja tutvustamist maastikulise tervikkompleksina ning tõsta inimeste teadlikkust keskkonnakaitse ning roheenergia teemadel – Oru park kui näituseruum. Õppemarsruudile on kavandatud neli infopunkti (infotahvlid): Oru pargi roheline energia raja, hüdro-, päikese- ning tuuleenergia tutvustus. Kahele infotahvlile, hüdro- ja tuuleenergia, on kavandatud ka liitreaalsuslahendus (tuulegeneraatori ja hüdroelektrijaama kuvamine). Taastuvenergiaallikade valikut arvestades on keskendunud piiratud energiaallikatele, mitte taastuvenergiaallikatele laiemalt (nt ei käsitleta ookeanienergiat või geotermaalenergiat).

Õppemarsruut on kavandatud Pühajõe kaldale ning jääb Oru pargi maastikukaitseala Oru pargi piiranguvööndisse. Pühajõe veeala kuulub Pühajõe loodusala (RAH0000011) koosseisus üleeuroopalisel Natura 2000 kaitsealade võrgustikku. Kavandatav õppemarsruut ei ole kajastatud Oru pargi maastikukaitseala kaitsekorralduskavas kui külastuskorralduseks vajalik taristu. Kava kohaselt piisab olemasolevatest õppe-, jalutus- ja matkaradadest ning puudub vajadus uute radade loomiseks.

Ehituskeeluvööndist tulenevad piirangud

Infopunktide asukoha valikul on taotluse kohaselt võimalikult välditud nende paiknemist veekogu ehituskeeluvööndis. Vastavalt taotlusele jääb neljast infotahvlist ehituskeeluvööndisse

¹ Registreeritud Keskkonnaameti dokumendihaldussüsteemis 17.11.2023 nr 7-9/23/23096-3
Roheline 64 / 80010 Pärnu / Tel 662 5999 / Faks 680 7427 / e-post: info@keskkonnaamet.ee /
www.keskkonnaamet.ee / Registrikood 70008658

olemasolevale rajatisele (betoneeritud tänavakivisillutise ja metallpiirdega platvorm) hüdroenergiat tutvustav infotahvel, kuna infotahvli liitreaalsuslahendus (veekogule kuvatav hüdroelektrijaam) vajab vastavalt taotlusele toimimiseks vooluveekogu lähedust ning alternatiivsed asukohad ei olnud sobivad. Milliseid alternatiivseid asukohti kaaluti, taotlusest ei selgu.

Vastavalt ehitusseadustiku § 3 lg 1 antud definitsioonile on taotlusele lisatud joonisel kujutatud infotahvel ehitis. Vastavalt LKS § 38 lg 3 on kalda ehituskeeluvööndis uue ehitise püstitamine keelatud. Sellest tulenevalt ei ole kavandatud infotahvli paigaldamine kalda ehituskeeluvööndis lubatud.

Oru pargi maastikukaitseala kaitsekorrrast ja -eesmärkidest

Oru pargi maastikukaitsealal² (edaspidi *kaitseala*) kehtib looduskaitseaduses (edaspidi *LKS*) määratud kaitsekord Vabariigi Valitsuse 22.07.2010 määrusega nr 100 „Oru pargi maastikukaitseala kaitse-eeskiri“ (edaspidi *kaitse-eeskiri*) sätestatud erisustega.

Vastavalt kaitse-eeskirja § 1 lg 1 on kaitseala kaitse-eesmärk:

- 1) säilitada Oru pargi elustiku mitmekesisus ja maastikuilme ning ajalooliselt kujunenud planeeringu, dendroloogia, kultuuriloo, ökoloogia, esteetika ja puhkemajanduse seisukohast väärtuslik puistu ning aiakunsti hinnalised kujunduselemendid koos edasise kasutamise ja arendamise suunamisega;
- 2) kaitsta nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kohta (edaspidi *loodusdirektiiv*) I lisas nimetatud elupaigatüüpi – jõgesid ja ojasid (3260)³ – ning II lisas nimetatud liigi – jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) elupaika;
- 3) kaitsta II kaitsekategooria liiki.

Keskkonnaamet käsitles kavandatava tegevuse võimalikku mõju kaitseala kaitse-eesmärgile 02.06.2023 kirjas nr 7-9/23/10804-2, kui andis kavandatava tegevuse kohta esialgse seisukoha. Muuhulgas oli Keskkonnaamet seisukohal, et eeldatavalt on kavandatava tegevuse elluviimine kaitseala kaitse-eesmärke ja kaitseala seisundit kahjustamata võimalik. Infotahvlite võimalikke asukohti või neil kuvatavat infot kirjas nr 7-9/23/10804-2 ei käsitletud.

Hüdroenergiast kui „rohelistest energiast“

Hüdroenergiat on loetud küll taastuvenergiaks, kuid mitte rohelisteks energiaks selle väga negatiivse keskkonnamõju pärast, kuna elektrit toodetakse elurikkuse arvelt. Elupaikade kadu on nimelt üks peamisi elurikkuse vähenemise põhjuseid.

Kogu maailm seisab keskkonnaseisundi halvenemise ja elurikkuse vähenemise olukorra ees. Elurikkuse hävimine omakorda mõjutab otseselt ka inimeste elu, sest väheneb looduse suutlikkus pakkuda meile eluks vajalikke loodushüvesid nagu näiteks puhast vett ja õhku, toitu ja loodusvarasid. Taastuvenergia tootmise võimalused peavad olema kõige vähem kulukamad ja nende keskkonnamõju või muud liiki mõju kõige väiksem. Veeraamdirektiivist ja Natura direktiivist tulenevad eesmärgid, mis on veemajanduskavadega ja kaitsekorralduskavadega seatud, seisvad vee- ja liigikaitseliste eesmärkide eest. Taastuvenergia direktiivi uuendatud ettepanekutega eelnõu näeb ette liikmesriigi valikuvabaduse hüdroenergia lubamise osas. Juhtides seejuures tähelepanu, et **hüdroenergia võib taastuvate energiatootjate seast välja arvata, kui saadav kahju ei ole võrdeline võimaliku saadava tuluga.**

Eesti väikese languga jõgedel ei ole elektritootmine kasumlik tegevus ning **keskkonnakahjud**

---

² EELISE kood KLO1000557

on kordades suuremad võimalikust kasust. Kunda või Jägala jõe näitel kaotame kalanduslikku ressursi aastas vähemalt 5x suuremas mahus kui elektritootmine kasu võiks tuua. Kui lisada ka teised liigid, on kahju suurem. Veemajanduskava 2027 raames on paljud meie pinnaveekogumid kehvas seisundis, ning need tuleb tõsta heasse seisundisse. **Enamikul juhtudest on kehva seisundi põhjustajaks paisud, sh hüdroelektrijaamade paisud.**

Vabariigi Valitsuse 24.09.2020 istungil on heaks kiidetud muuhulgas järgmine Eesti seisukoht Euroopa Komisjoni teatise „Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030. Toome looduse oma ellu tagasi“ kohta: „Toetame taastuenergialahendusi, mis on seotud avamere tuuleparkide, päikeseparkide ja kestliku bioenergia kasutuselevõttuga. Toetame kestlikke, elurikkust hoidvaid ja toidujulgeolekut arvestavaid energiatootmislahendusi, võttes arvesse liikmesriikide eripärasid.“³. **Seega on rõhutatud, et taastuenergialahendused peavad olema elurikkust hoidvad ja toetatavad lahendused on eelkõige tuule- ja päikesepargid ning bioenergia, aga mitte hüdroenergia.**

Eesti ei ole riigina võtnud eesmärgiks hüdroenergia arendamist ka REPowerEU protsesside raames. Keskkonnakaalutlustel on võimalus valida, missugustele tehnoloogiatele keskendutakse. Mitmel juhul on Keskkonnaamet läbi viinud põhjaliku analüüsi, mis on võimalused sellistel aladel hüdroenergia tootmiseks ning Natura ala eesmärkide saavutamiseks ning jõudnud järeldusele, et hüdroenergia tootmine ei ole perspektiivikas. Seda on ka korduvalt välja öeldud ning antud argument ei ole tõendatult ümber lükatud. Pigem vastupidi, RePower uuendatud versiooni eelnõu pigem **väljastab hüdroenergia kasutamise perspektiivi kohtades, kus see tekitaks suuremat kahju kui võimalik saadav kasu.**

Kokkuvõtvalt on Keskkonnaamet seisukohal, et Eesti tingimuste **ei saa hüdroenergeetikat nimetada rohelisteks ehk loodust säästvaks energia tootmise viisiks**, kuna paisude rajamise ja hüdroenergia kasutamisega kaasneb ulatuslik keskkonnakahju vee kvaliteedi halvenemise ning elupaikade ja liikide hävimise näol.

Pühajõgi, kuhu hüdroenergia kui „roheline energia“ kasutamise infotahvel koos liitreaalsusega peaks tulema, asub lisaks kaitsealale ka Pühajõe loodusala⁴, mis on arvatud üleeuroopaliselt Natura 2000 kaitsealade võrgustikku. Pühajõe loodusala kaitse-eesmärk⁵ on kaitsta Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku taimestiku ja loomastiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) I lisas nimetatud elupaigatüüpi jõed ja ojad (3260) ning II lisas nimetatud liikide tiigilendlase (*Myotis dasycneme*) ja jõesilmu (*Lampetra fluviatilis*) isendite elupaiku. Pühajõe loodusala kaitse-eesmärk sisaldub kaitseala kaitse-eesmärgis.

Keskkonnaamet on seisukohal, et kavandataval „Oru park kui näituseruum – teadlikkuse tõstmine keskkonnakaitsest ja rohelisest energiast“ ei ole hüdroenergeetika kujutamine roheline energiatootmise viisina tuule- ja päikeseenergeetika kõrval, ja seda veel Natura alal paikneva jõelõigu näitel, sobilik, kuna süvendaks, vastupidiselt kavandatava õpperaja üldeesmärgile, väära ettekujutust hüdroenergiast kui rohelistest energiakasutusviisist.

Kokkuvõtvalt

Keskkonnaamet kooskõlastab kaitsealale infotahvlite paigaldamise taotluses märgitud asukohtadesse ja seab LKS 14 § 3 alusel järgnevad tingimused:

³ Riigikantselei 24.09.2020 kiri nr 2-5/20-01347-3 „Eesti seisukohad Euroopa Komisjoni teatise „Euroopa Liidu elurikkuse strateegia aastani 2030“ kohta“

⁴ EELIS kood RAH0000011

⁵ Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“ lisa 1 punkt 2 alapunkt 338

- 1) hüdroenergia infotahvli paigaldamist kaitsealale ehituskeeluvööndisse rohelist energiat tutvustava õpperaja raames Keskkonnaamet ei kooskõlasta, kuna see läheb vastuollu nii ehituskeeluvööndisse ehitamise (LKS 6. ptk) kui ka õppemarsruudi üldise kontseptsiooniga tutvustada rohelist energiat. Kui vastavat teemat soovitakse tutvustada, palume selleks leida asukoht väljaspool kaitseala ja ehituskeeluvööndit.
- 1) Paigaldatavata infotahvlite sisu (tekstid) lõplik versioon tuleb Keskkonnaametiga kooskõlastada.
- 2) Pargipuude vigastamine on keelatud.
- 3) Keelatud on pesitsevate lindude ja kaitsealuste loomade tahtlik häirimine kevadsuvisel pesitsemise ja poegade kasvatamise perioodil⁶.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Maret Vildak

juhtivspetsialist

looduskasutuse osakond

Lauri Saapar 5273872

lauri.saapar@keskkonnaamet.ee

---

⁶ LKS § 55 lg 6 ja 6¹